

А. В. Демчук, Т. В. Константинович, В. Л. Побережець, М. В. Цибель АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ INSTAGRAM ТА ОЦІНКА ЇЇ ВІДПОВІДНОСТІ ЧИННИМ ДЕРЖАВНИМ РЕКОМЕНДАЦІЯМ ТА GINA 2023

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, Україна

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ INSTAGRAM ТА ОЦІНКА ЇЇ ВІДПОВІДНОСТІ ЧИННИМ ДЕРЖАВНИМ РЕКОМЕНДАЦІЯМ ТА GINA 2023

А. В. Демчук, Т. В. Константинович, В. Л. Побережець, М. В. Цибель
Резюме

Instagram одна із найпопулярніших соціальних мереж, як в Україні так і в усьому світі. Згідно статистичних даних 2023 року кількість користувачів налічувала близько 11 мільйонів в Україні та понад 2 мільярди в усьому світі.

Мета дослідження: проаналізувати наявність та оцінити якість інформаційного контенту, пов'язаного з БА, в одній із найбільших популярних соціальних мереж Instagram.

Матеріали та методи. Проведено пошук та аналіз тематичних постів в Instagram українською мовою за хештегами «#bronhialna_astma», «#bronhialna_astma», «#bronhialna», «#astma» у грудні 2023 року. До аналізу не включали публікації, що не стосувалися медичної тематики. Пости аналізувались за наступними категоріями: формат допису, гендер на картинці, приналежність до певної категорії, реклама, кількість підписників, кількість вподобань, освіта розробника поста, орієнтація допису на аудиторію, відповідність узгодженим державним та міжнародним рекомендаціям з БА та безпечність інформації.

Результати дослідження. Загалом було знайдено 308 постів. З них було проаналізовано лише 191, інші виключено через відповідність критеріям виключення. В україномовному сегменті Instagram формат дописів (91,1 %) переважав над відео контентом, а серед категорій лідерські позиції займали освіта (46,6 %) та реклама (43 %). На сторінках значної кількості розробників постів була відсутня інформація про наявність у автора медичної освіти (64,4 %), переважна більшість контенту орієнтована на пацієнта (86,4 %). Домінуюча кількість публікацій, пов'язаних з БА відповідали державним та міжнародним рекомендаціям GINA 2023 (73,3%) і були безпечними для пацієнта.

Висновки. Інформація про БА, яка присутня в соціальній мережі Instagram потребує ретельнішого контролю за її якістю, відповідністю даним доказової медицини, що може бути вирішено шляхом проведення освітніх кампаній у співпраці з медичними факультетами, впровадження маркування надійних джерел інформації та регулювання контенту. Це забезпечить поширення достовірної та науково обґрунтованої інформації, що допоможе пацієнтам отримати правильні поради та підтримку, сприяти покращенню їх стану та якості життя.

Ключові слова: публікації в Instagram, бронхіальна астма, якість інформації, адаптована клінічна настанова, заснована на доказах, GINA.

Укр. пульмонол. журнал. 2024;32(3):30–34.

Демчук Анна Василівна

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини
Професор кафедри, доктор медичних наук,
м. Вінниця, вул. Пирогова, 56, 21018, Україна
тел. +38 050 445 48 75, avdemchuk@yahoo.com

ANALYSIS OF INFORMATION ABOUT BRONCHIAL ASTHMA ON THE SOCIAL NETWORK INSTAGRAM AND ASSESSMENT OF ITS COMPLIANCE WITH CURRENT STATE RECOMMENDATIONS AND GINA 2023

A. V. Demchuk, T. V. Konstantynovych, V. L. Poberezhets, M. V. Tsyben

Instagram is one of the most popular social networks, both in Ukraine and around the world. According to statistics in 2023, the number of users was about 11 million in Ukraine and over 2 billion worldwide.

The aim: to analyze the availability and evaluate the quality of informational related to asthma in one of the most popular social networks Instagram.

Materials and methods. A search and analysis of thematic posts on Instagram in the Ukrainian language using the hashtags "#bronhialna_astma", "#bronhialna_astma", "#bronhialna", "#astma" was carried out in December 2023. Publications not related to medical topics were not included in the analysis. The posts were analyzed according to the following categories: post format, gender in the picture, belonging to a certain category, advertising, number of subscribers, number of likes, education of the post developer, orientation of the post to the audience, compliance with National and GINA recommendations, and safety of information for patient.

Results. A total of 308 posts were found. Of these, only 191 were analyzed, the rest were excluded due to compliance with the exclusion criteria. In the Ukrainian-language segment of Instagram, the format of text posts (91.1 %) prevailed over video content, and the leading positions among categories were education (46.6 %) and advertising (43 %). The pages of most contributors contained no information about the author's medical education (64.4 %), the vast majority of the content was patient-oriented (86.4 %). The dominant number of asthma related publications met the national and international GINA 2023 guidelines (73.3 %) and were safe for patients.

Conclusions: the information about asthma on Instagram social network needs more careful control of its quality, compliance with evidence-based medicine data, which can be solved by conducting educational campaigns in cooperation with medical faculties, implementing labeling of reliable sources of information and content regulation. This will ensure the dissemination of reliable and scientifically based information, which will help patients receive the proper advice and support, contribute to the improvement of their condition and quality of life.

Key words: Instagram posts, asthma, quality of information, adapted evidence-based clinical guideline, GINA.

Ukr. Pulmonol. J. 2024;32(3):30–34.

Anna V. Demchuk

National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya
MScD, professor of the Propedeutic to Internal
Medicine Department,
56, Pirogov str., Vinnytsya, 21018, Ukraine
Phone: +38 050 445 48 75, avdemchuk@yahoo.com

Вступ

Соціальна мережа Instagram продовжує відігравати важливу роль як в Україні, так і в усьому світі, демонструючи значний ріст аудиторії та впливу. У

2023 році кількість активних користувачів Instagram в Україні становила приблизно 11 мільйонів, що відповідає 30,5 % від загальної чисельності населення країни та 38,5 % від кількості інтернет-користувачів [1,2]. Глобально платформа налічує понад 2 мільярди активних користувачів на місяць, що робить її четвертою за популярністю соціальною мережею у світі [3].

© Демчук А. В., Константинович Т. В., Побережець В. Л., Цибель М. В., 2024
www.search.crossref.org
DOI: 10.31215/2306-4927-2024-32-3-30–34

Демографічний аналіз свідчить, що основна аудиторія як в Україні, так і на світовому рівні складається з молоді віком від 18 до 34 років [2, 3]. В Україні 58,4 % користувачів Instagram є жінками, тоді як чоловіки становлять 41,6 % [2].

Популярність Instagram підтверджується високими показниками взаємодії користувачів з контентом. Більшість користувачів щодня взаємодіють з фото- та відеопостами, причому особливою популярністю користуються Reels, які залучають понад 2 мільярди користувачів щомісяця [3]. Instagram також став важливим інструментом для бізнесу та маркетингу, де 90 % користувачів стверджують, що слідкують принаймні за одним бізнес-акаунтом, а 83 % відкривають нові продукти та послуги через цю платформу [3].

Соціальні мережі, зокрема Instagram, залишаються більш популярним каналом для обміну інформацією з різних тем, включаючи медичні питання. Однак зростання популярності цієї платформи також призвело до значного збільшення кількості інформації, що поширюється без належного контролю за її якістю. Особливо актуальною є проблема неконтрольованої публікації постів про бронхіальну астму (БА) — хронічне захворювання дихальних шляхів, яке потребує постійного медичного контролю та правильного лікування. Неконтрольована публікація інформації в Instagram створює серйозні загрози для користувачів, які звертаються до цієї платформи в пошукових порадах або підтримці.

Багато постів, які поширюються в Instagram, не мають підтвердження контролю якості публікацій, як від міністерства інформаційної діяльності країни, так і від компанії Мета, яка створила цю мережу. Це призводить до поширення міфів або неточних фактів, які можуть негативно впливати на епідемічну ситуацію даного захворювання. Пацієнти часто сприймають рекомендації з Instagram, як заміну професійній медичній консультації, що може призвести до неправильного лікування, яке не лише не покращує стан пацієнта, але й сприяє погіршенню ситуації.

Крім того, на відміну від традиційних медіа, контент у соціальних мережах не проходить перевірку редакторами або експертами. Це означає, що кожен користувач може отримати інформацію без будь-яких перешкод, хоч, можливо, і здогадуючись про ймовірність поширення некоректних даних. Деякі користувачі або фармацевтичні компанії можуть розміщувати інформацію про певні лікарські засоби з комерційною платою, які не завжди відповідають медичним стандартам лікування.

Мета дослідження — проаналізувати наявність та оцінити якість інформаційного контенту пов'язаного з БА в одній із найбільших популярних соціальних мереж Instagram.

Матеріали та методи

Ми провели пошук та аналіз тематичних постів в Instagram українською мовою за хештегами «#бронхіальна_астма», «#бронхіальна_астма», «#бронхіальна», «#астма» у грудні 2023 року. Всі знайдені пости одразу відфільтрувались, щодо відповідності критеріям виключення для подальшого аналізу. Критерії виклю-

чення були наступні — не україномовний контент; публікації, що не стосуються медичної тематики: пости про особисте життя, подорожі, кулінарію тощо, навіть якщо вони містять відповідні хештеги. Подальший аналіз проводився у google таблицях, де всі пости були віднесені до певних категорій за 11 критеріями вмісту контенту: формат (допис ,відео), гендер — (чоловік, жінка, обоє, без гендеру), категорія (реклама, освіта, особистий досвід, розважальний контент, програма доступних ліків), реклама (лікарень, лікарів, нетрадиційної медицини, ліків, психосоматичних практик, юридичних фірм, з освітньою частиною), за кількістю підписників (до 100/500/1000, більше10000), кількість вподобань (до 10/50/100/500), розробник поста (невідомий, з медичною освітою, без медичної освіти), орієнтація допису на аудиторію (для пацієнтів і/або лікарів), відповідність критеріям державного узгоджувального документа «Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах: бронхіальна астма» (відповідає, не відповідає), відповідності рекомендаціям міжнародного керівництва з діагностики та лікування БА GINA 2023 (відповідає, не відповідає), безпечність наданої інформації (безпечна, небезпечна) [4, 5, 6]. Статистичний аналіз отриманої інформації було проведено за допомогою програми IBM SPSS Statistics v.26.0 з використанням методу описової статистики, параметричних та непараметричних методів, порівнянням середніх значень, критерієм достовірності відмінностей вважався показник $p < 0,05$.

Результати

В соціальній мережі Instagram ми знайшли 308 постів. З них було проаналізовано лише 191, інші 117 постів було виключено через невідповідність і критеріям включення. З проаналізованого контенту у форматі допису було опубліковано 174 (91,1 %) постів, а у форматі відео — 17 (8,9 %) (рис. 1).

Всі пости було розділено по категоріям за наступними критеріями: до реклами віднесено 82 пости (43 %), освіта — 89 постів (46,6 %), інформація щодо програми реімбурсації «Доступні ліки» — 17 постів (8,9 %), особистий досвід пацієнтів — 2 пости (1 %), розважальний контент — 1 пост (0,5 %) (рис. 2).

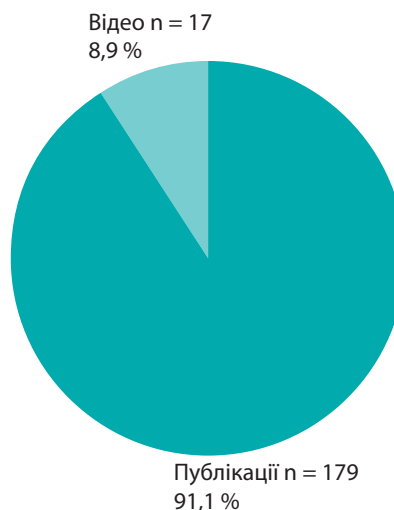

Рис. 1. Формат постів в соціальній мережі Instagram, що пов'язані з БА

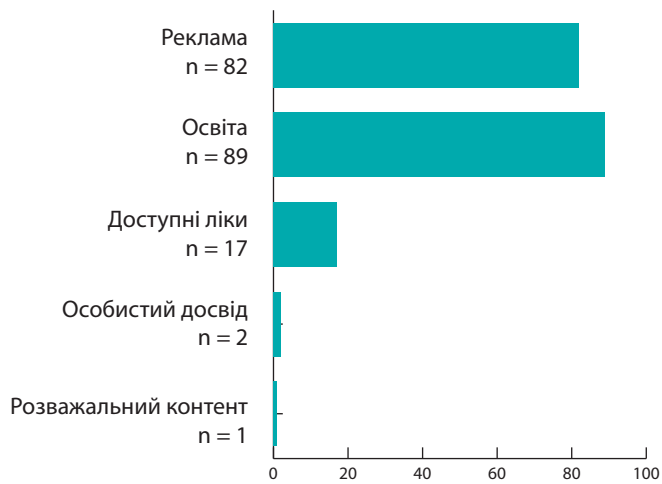

Рис. 2. Категорії публікацій в соціальній мережі Instagram, що пов'язані з БА.

До категорії реклами було віднесено рекламу медичного закладу — 39 постів (47,6 %); лікарського засобу — 10 постів (12,2 %); нетрадиційної медицини — 10 постів (12,2 %); персональну рекламу лікаря — 6 постів (7,3 %); рекламу юридичних послуг в галузі медицини — 1 пост (1,2 %); рекламу з освітньою частиною — 15 постів (18,3 %), інше — 1 пост (1,2 %) (рис. 3).

Ми аналізували популярність даних дописів та їх авторів за кількістю вподобань та підписників. Більше

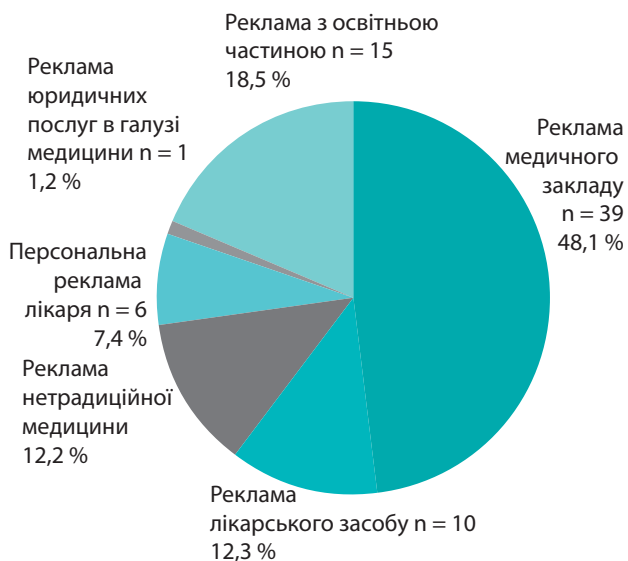

Рис. 3. Розподіл рекламних дописів за категоріями реклами в соціальній мережі Instagram що пов'язані з БА.

10000 користувачів були підписані на 10 акаунтів (5,2 %). До 10000 підписників визначались у 51 авторів (26,7 %), до 1000 — у 44 (23 %). Найбільша кількість авторів (n = 75, 39,3 %) мали до 500 підписників. Виявлено 11 (5,8 %) акаунтів, до яких підписалось 100 користувачів.

За кількістю вподобань відібрані публікації розподілились наступним чином: до 500 вподобань визначалось у 6 (3,1 %) дописів, до 100 вподобань — у 16 (8,4 %) публікацій, до 50 вподобань — у 64 (33,5 %) дописів, та у 105 (55 %) повідомлень — до 10 вподобань.

Вказівок на наявність або відсутність медичної освіти у авторів публікацій не зазначено у 123 (64,4 %) акаун-

тах, що може спричинити сумніви у коректності та безпечності їх дописів. Медичну освіту мали 49 (25,7 %) авторів публікацій, без медичної освіти виявлено 19 (9,9 %) авторів (рис. 4).

Більшість контенту було орієнтовано на пацієнтів (165 постів; 86,4 %); орієнтованими на лікаря було лише 2 пости (1,0 %); орієнтованими на лікаря та пацієнта виявилися 24 пости (12,6 %). (рис. 5).

Переважна більшість публікацій (154 (80,6 %) поста) містила потенційно безпечну інформацію для пацієнта.

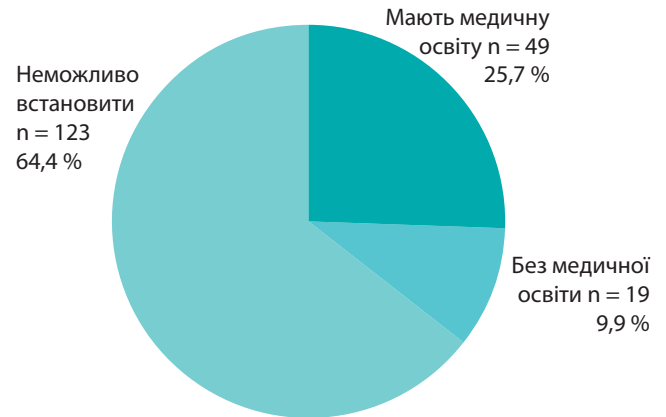

Рис. 4. Характеристика розробників постів про БА, щодо наявності медичної освіти в соціальній мережі Instagram.

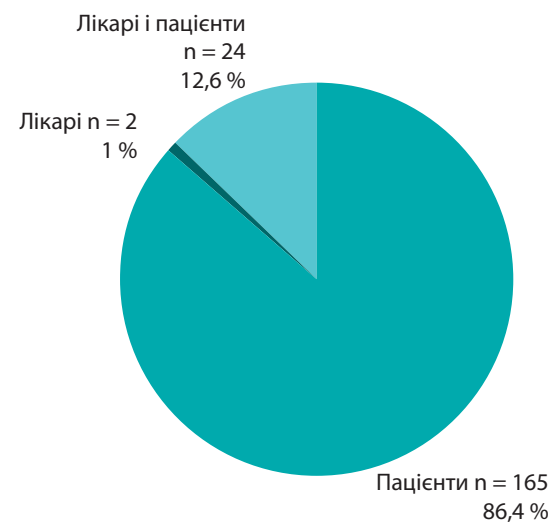

Рис. 5. Орієнтованість реклами щодо цільової аудиторії в соціальній мережі Instagram у дописах, що пов'язані з БА.

Небезпечною для пацієнта можна вважати інформацію у 37 (19,4 %) дописах (рис. 6).

Оцінка відповідності дописів адаптовані клінічній настанові з лікування БА показала, що зміст 140 (73,3 %) постів відповідав зазначеному документу, але інформація у 51 (26,7 %) публікації була не коректною та не відповідала національним рекомендаціям з надання допомоги хворим БА (рис. 7) [4, 5].

Тільки автори з медичною освітою створювали кваліфіковані публікації, які відповідали рекомендаціям GINA (n = 40, 28,8 %), що було статистично достовірним в порівнянні з публікаціями інших дописувачів (p < 0,001) [6]. Більшість дописів, які були створені лікарями, відповідали обом узгоджувальним документам — міжнарод-

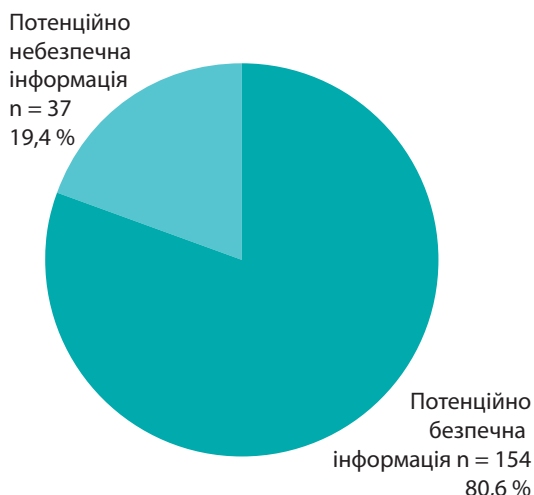

Рис. 6. Безпечність дописів в соціальній мережі Instagram, що пов'язані з БА

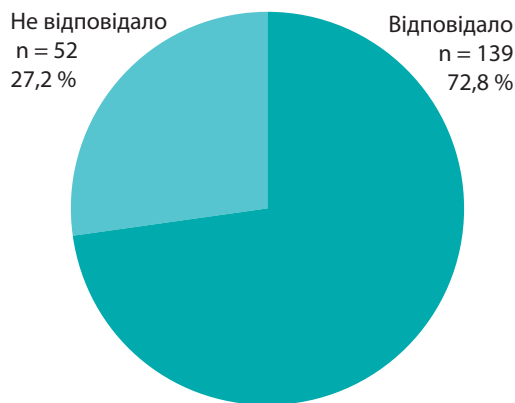

Рис. 8. Відповідність постів в соціальній мережі Instagram рекомендаціям GINA

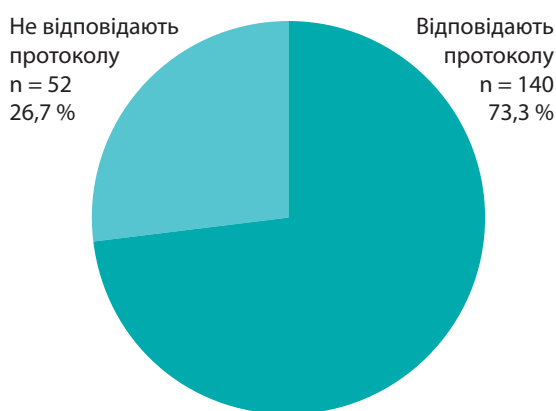

Рис. 7. Відповідність публікацій в соціальній мережі Instagram адаптованій клінічній настанові з лікування БА

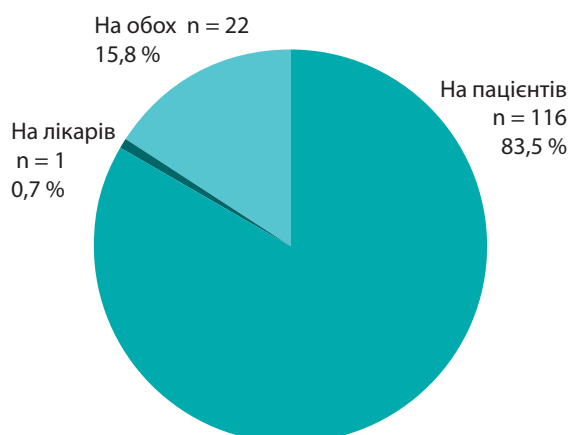

Рис. 9. Орієнтованість постів, які відповідають рекомендаціям GINA в соціальній мережі Instagram

ному GINA та «Адаптованій клінічній настанові заснованій на доказах: бронхіальна астма» (n = 138, 99.3 %), що статистично достовірно відрізнялось від публікацій дописувачів без медичної освіти (p < 0,001) (рис. 8) [4–6].

Всі 139 (100 %) постів, які відповідали рекомендаціям GINA, достовірно включали безпечну для пацієнта інформацію, тоді як серед 52 публікацій, що не відповідали GINA, 71,2 % містили небезпечну інформацію, яка могла спричинити шкоду здоров'ю пацієнта (p < 0,001).

Переважає більшість постів (83,5 %), які відповідали GINA, були орієнтовані на пацієнтів. Дописи згідно рекомендацій GINA, які містили інформацію для лікарів та пацієнтів, склали лише 15,8 %, а інформацію спрямовану на лікарську аудиторію містив тільки один пост (рис. 9).

Дописи, які поширювались користувачами без медичної освіти (n = 19), статистично достовірно (p < 0,001), не відповідали GINA та «Адаптованій клінічній настанові заснованій на доказах: бронхіальна астма» у 84,2 % та у 78,9 % постів містили небезпечну для пацієнтів інформацію [4–6].

Обговорення

Результати нашого дослідження проаналізованих публікацій на тему БА в українському сегменті Instagram вказують на наявність суттєвої частки контенту, що не відповідає офіційним медичним протоколам і поширю-

ється авторами без медичної освіти. Подібні результати були отримані в інших дослідженнях, опублікованих на платформі PubMed.

Згідно з дослідженням «Health Misinformation on Social Media: Scoping Review of Observation Studies» [7], більшість інформації про здоров'я в соціальних мережах є неправдивою або неперевіреною. Це співпадає з нашим висновком про поширення недостовірної інформації в Instagram про БА. Дослідження «Social Media for Health Education: A Mixed-Methods Study» [8] показало, що соціальні мережі ефективні для поширення медичної інформації, але існують ризики дезінформації. Наше дослідження підтверджує освітню роль Instagram, але також підкреслює високий рівень непрофесійного контенту.

В дослідженні «Assessing the Quality of Asthma Information on Social Media» [9] виявлено, що значна частина контенту про БА на платформах Facebook, Twitter та YouTube не відповідає офіційним медичним рекомендаціям. Наше дослідження також вказує на невідповідність частини контенту протоколам, особливо від авторів без медичної освіти. Дослідження «The Influence of Social Media on Health Behavior Change» [10] підкреслює, що соціальні мережі можуть впливати на зміну поведінки щодо здоров'я, але необхідні надійні джерела інформації. Наше дослідження, так само як і

результати інших досліджень, підтверджує необхідність проведення контрольованих освітніх кампаній та маркування надійних джерел доказової інформації в соціальних мережах, особливо, якщо вона стосується здоров'я людини.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. В україномовному сегменті Instagram інформація про БА в переважній більшості подається у форматі дописів та значно менше представлена відео контентом. Серед категорій провідні позиції займають освіта та реклама. У значної кількості розробників постів відсутня інформація про наявність у автора медичної освіти. Переважаюча більшість контенту орієнтована на пацієнта з БА.

ЛІТЕРАТУРА

1. Digital 2023: Ukraine — DataReportal – Global Digital Insights. Available at: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-ukraine>
2. Instagram Users, Stats, Data, Trends, and More — DataReportal – Global Digital Insights. Available at: <https://datareportal.com/essential-instagram-stats>
3. Instagram Statistics 2023: The 50 Key Metrics and User Trends (sortlist.com). Available at: <https://www.sortlist.com/datahub/reports/instagram-statistics/>
4. Фещенко ЮІ, Яшина ЛО, Бойко ДМ, та ін. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах: бронхіальна астма (частина 1). Астма та алергія. 2020;2:5–26. Режим доступу: DOI: 10.31655/2307-3373-2020-2-5-26.
5. Фещенко ЮІ, Яшина ЛО, Бойко ДМ та ін. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах: бронхіальна астма (частина 2). Астма та алергія. 2020;3:5–26. Режим доступу: DOI: 10.31655/2307-3373-2020-3-5-22.
6. Global initiative for asthma. Global strategy for asthma management and prevention, 2023. Available at: www.ginasthma.org
7. Spitzer KA, Heineman B, Jewell M et al. Evaluation of the Acceptability of a Proposed, Instagram-Based, Randomized Controlled Trial for People With Asthma: Survey Study. JMIR formative research. 2021;5(9):e24005. Режим доступу: <https://doi.org/10.2196/24005>
8. Heineman B, Jewell M, Moran M, et al. Content analysis of promotional material for asthma-related products and therapies on Instagram. Allergy, asthma, and clinical immunology : official journal of the Canadian Society of Allergy and Clinical Immunology. 2021; 17(1):e26. Режим доступу: <https://doi.org/10.1186/s13223-021-00528-3>
9. Wagner DN, Marcon AR, Caulfield T. «Immune Boosting» in the time of COVID: selling immunity on Instagram. Allergy, asthma, and clinical immunology: official journal of the Canadian Society of Allergy and Clinical Immunology. 2020;16:e76. Режим доступу: <https://doi.org/10.1186/s13223-020-00474-6>
10. Ramsey RR, Carmody JK, Holbein CE, et al. Examination of the uses, needs, and preferences for health technology use in adolescents with asthma. The Journal of asthma : official journal of the Association for the Care of Asthma. 2019;56(9):964–972. Режим доступу: <https://doi.org/10.1080/02770903.2018.1514048>

2. Більшість публікацій, які пов'язані з БА, створені авторами з медичною освітою, відповідають адаптованій клінічній настанові, рекомендаціям GINA та є безпечними для пацієнта. Небезпечними можна вважати близько чверті дописів, які створювались авторами без медичної освіти.
3. Для вирішення цієї проблеми необхідно проведення освітніх кампаній щодо даних доказової медицини стосовно БА у співпраці з медичними факультетами, впровадження маркування надійних джерел інформації, контроль та регулювання контенту. Це забезпечить поширення достовірної та науково обґрунтованої інформації, допоможе пацієнтам отримати правильні поради та підтримку, сприятиме покращенню їх стану та якості життя.

REFERENCES

1. Digital 2023: Ukraine — DataReportal – Global Digital Insights. Available at: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-ukraine>
2. Instagram Users, Stats, Data, Trends, and More — DataReportal – Global Digital Insights. Available at: <https://datareportal.com/essential-instagram-stats>
3. Instagram Statistics 2023: The 50 Key Metrics and User Trends (sortlist.com). Available at: <https://www.sortlist.com/datahub/reports/instagram-statistics/>
4. Feshchenko Yul, Iashyna LO, Boiko DM, et al. *Adaptovana klinichna nastanova: bronkhialna astma (chastyina 1)*. Adapted evidence-based clinical guideline: bronchial asthma (part 1). Asthma and allergy. 2020;2:5–26. DOI: 10.31655/2307-3373-2020-2-5-26.
5. Feshchenko Yul, Iashyna LO, Boiko DM, et al. *Adaptovana klinichna nastanova: bronkhialna astma (chastyina 2)*. Adapted evidence-based clinical guideline: bronchial asthma (part 2). Asthma and allergy. 2020;3:5–26. DOI: 10.31655/2307-3373-2020-3-5-22.
6. Global initiative for asthma. Global strategy for asthma management and prevention, 2023. Available at: www.ginasthma.org
7. Spitzer KA, Heineman B, Jewell M, et al. Evaluation of the Acceptability of a Proposed, Instagram-Based, Randomized Controlled Trial for People With Asthma: Survey Study. JMIR formative research. 2021;5(9):e24005. Режим доступу: <https://doi.org/10.2196/24005>
8. Heineman B, Jewell M, Moran M, et al. Content analysis of promotional material for asthma-related products and therapies on Instagram. Allergy, asthma, and clinical immunology : official journal of the Canadian Society of Allergy and Clinical Immunology. 2021; 17(1):e26. Режим доступу: <https://doi.org/10.1186/s13223-021-00528-3>
9. Wagner DN, Marcon AR, Caulfield T. «Immune Boosting» in the time of COVID: selling immunity on Instagram. Allergy, asthma, and clinical immunology: official journal of the Canadian Society of Allergy and Clinical Immunology. 2020;16:e76. Режим доступу: <https://doi.org/10.1186/s13223-020-00474-6>
10. Ramsey RR, Carmody JK, Holbein CE, et al. Examination of the uses, needs, and preferences for health technology use in adolescents with asthma. The Journal of asthma : official journal of the Association for the Care of Asthma. 2019;56(9):964–972. Режим доступу: <https://doi.org/10.1080/02770903.2018.1514048>